

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izveniši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA STEV. 13.
TELEFON STEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisnim vprašanjem naj se priloži **znanje**
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.638.

Mi in Italija.

Kljub demantju g. Ninčiča, da ni žrtvovano naše Primorje v korist italijanske Roke, je vendarle jasno, da je naša zunanja politika čisto zaplavala v italijanske vode. In sicer tako globoko, da je tedaj govoriti o neodvisnosti jugoslovenske zunanje politike.

V očitnem nasprotju z našo zunanjo politiko pa je italijanska notranja politika še temeljiteje zaplavala v slovenske vode, kakor da bi hotela s tem poudariti, kako je treba tolmačiti njega zatiranje o prijateljstvu do Jugoslavije.

Dne 13. marca se je namreč vršila v Trstu prizivna razprava zaradi krnskih dogodkov.

Junija meseca leta 1922 je bil namreč postavljen spomenik, postavljen na čast padlim italijanskim vojakom na vrhu Krna. Takoj so bili obsojeni Slovenci, da so spomenik nalašč poškodovali, da tako oskrunijo spomin padlih italijanskih vojakov. Val barbarskega preganjanja je tedaj udaril po slovenskem prebivalstvu. V zasmeh za prestano trpljenje in potepnost pravico pa je zaključila preganjanje zadostilna svečanost na Krnu, ki je bila nekaj tako sramotnega in ponižujočega za naš narod, da bi se našel zgodovinski primer samo še v Gesslerovem klobuku. 16. novembra se je nato vršila proti krivcem razprava v Gorici in razven dvih so bili vsi obsojeni, pa čeprav je bilo tedaj že dokazano, da je bil spomenik poškodovan od strele.

Proti tej razsodbi se je vršila dne 13. marca v Trstu prizivna razprava. Vse dokaze, da je strela poškodovala spomenik, je sodišče kratkoma odklonilo in nato obsodilo vse kot krivce, celo one, za katere je italijanski državni pravdnik predlagal oprostitilo razsodbo. Kakšno je danes razmerje med italijansko justico in italijansko vlado, vemo vsi dobro in kdor o tem še dvomi, naj si prečita poročila o razpravi proti Matteottijevim morilcem v Chietiju.

Zato krivdoreka tržaškega sodišča ne moremo označiti drugače, kakor verno sliko italijanske politike proti nam. In ta slika je tem bolj zgovorna, ker je padla v času, ko se polagajo temelji za zavezniško pogodbo med Jugoslavijo in Italijo.

Da, hočemo živeti v miru in prijateljstvu tudi z Italijo. Toda, kako naj zaupamo Italiji, če pa ona stalno z dejanji dokazuje, da sovraži naš narod in da pozna za naše brate, ki so njeni državljani, samo najbolj brutalno preganjanje.

Veliko pretemeljito so Italijani sami spoznali ozko vez, ki veže brate po krvi, pa čeprav so ločeni od državnih mej, da ne bi vedeli, da nam usoda bratov v Italiji ne more biti egalna.

Pa čeprav se je to zlasti s slovenske strani tako poudarjalo, je vendarle italijanska vlada vedno odgovarjala na te apele z novim preganjanjem Slovencev. Rimskemu paktu so sledile Gentilijeve reforme, uvod k sedanji novi pogodbi pa je škandalozna tržaška sodba.

Za človeka, ki ima jasn pogled in pones, je govorica teh dejanj italijanske vlade jasna. Če bo tudi za naše zunanje ministrstvo, ne vemo. Pač pa vemo to, da bodo vse pogodbe zidane na pesek, če bo italijanska vlada še nadalje preganjala naše brate, in to kljub temu, da so naravnost primer lojalnih državljanov.

Če hoče italijanska vlada, da so te pogodbe res zidane na pesek, je nam tudi prav. Zakaj v italijanskem interesu je njih revizija in ne v našem.

VELIK POŽAR V PARIZU.

Pariz, 19. marca. Velik požar je danes popolnoma uničil palačo justičnega ministra.

Situacija je vedra in jasna.

Beograd, 20. marca. Včeraj popoldne je bil na dvoru v avdienci minister notranjih del Boža Maksimović. Takoj za njim je bil sprejet od kralja minister prosvete Stefan Radić, ki se je mudil pri kralju od 5. do 7.

Stefan Radić je po svojem povratku iz dvora izjavil, da je situacija povsem vedra in jasna. Politična situacija pomeni danes proračun in delo. Po proračunu pride na vrsto zakonodajno delo. St. Radić je nato odšel v svoj kabinet, kjer se

je razgovarjal z ministrom za agrarno reformo Pavlom Radićem in z ministrom za šume in rudnike dr. Nikićem. Danes zvečer odpotuje Stefan Radić v Zagreb. Danes ob 4. uri popoldne bo seja poslanskega kluba HSS. V ponedeljek bo minister prosvete sprejemal od 8. do 12. ure stranke v prosvetnem oddelku v Zagrebu.

St. Radić se bo povrnil v Beograd v torek ali pa v sredo jutraj.

Seja vlade.

MESTO AMANDMANOV POSEBEN ZAKON O NAKNADNIH KREDITIH.

Beograd, 20. marca. Seja ministrskega sveta je bila zelo živahna in tupa tam celo prav ostra. Minister financ dr. Stojadinović, ki pozna razpoloženje v radikalnem klubu glede vprašanja amandmanov, si je prizadeval, da se prilagodi zahtevam radikalnih poslancev in da si tako učvrsti svoj položaj v klubu. Ker pa se finančne potrebe drugače umevajo v vladi, kakor jih umeva radikalni klub, je zabredel dr. Stojadinović v zagato tako, da se bo na koncu koncev moral prilagoditi mišljenju ministrskega sveta, ako se hoče izogniti večjim kompromisom.

Ministrski svet je včeraj pretresal amandmane z vseh stališč. Bili so tudi storjeni potrebni sklepi. Ministru financ je bilo pripuščeno, da vsa ta vprašanja

do danes podrobno prouči in vlada bo danes razpravljala o tem, kako naj bi se njeni sklepi izvedli. Ministrski svet se bo danes bavil izključno z amandmani. Ker je pa proračunska debata tako v finančnem odboru kakor tudi v samem plenumu skupščine navajala mnogo potreb, zlasti gospodarskih in prosvetnih, se smatra za neobhodno potrebno, da se ta vprašanja rešijo s posebnim zakonskim načrtom o naknadnih kreditih. Na ta način je izvršena v vladi razdelitev vsega gradiva.

Kredit, ki so že predvideni po obstoječih zakonih, se bodo predlagali z amandmani, vse drugo bo prišlo na vrsto po proračunu in se bo rešilo s posebnim zakonom o naknadnih kreditih.

Seja skupščine.

Beograd, 20. marca. Včeraj popoldne ob 5. se je nadaljevala v narodni skupščini razprava o proračunu ministrstva za trgovino in industrijo. Prvi je govoril poslanec Škulj in protestiral proti temu, da bi se naša železna industrija v Sloveniji, zlasti na Jesenicah, demontirala in prenesla v notranjost države. Opozoril je, da je treba pri sklepanju trgovinskih pogodb paziti, da ne bomo zopet udarjeni, kakor smo bili pri pogodbah z Avstrijo in Italijo. Za slabo poslovanje ministrstva ne vali krivde na sedanjega ministrstva temveč na njegove prednike.

Dr. Trumbić je v dolgem govoru pojasnjeval potrebo, da se trgovinsko ministrstvo reorganizira tako, da pride v njegovo pristojnost ves promet, ter vse pomorstvo in ribarstvo, ker bi samo na ta način moglo vršiti svoje velike in važne naloge. O ekspoziciji ministra dr. Krajača pravi, da je bil sestavljen marljivo in z velikim trudom, ter da je bil zanimiv

in poučen. Minister pa ni pokazal glavnih smernic, po katerih namerava voditi politiko trgovine in industrije. Posebno pazljivo bi bilo treba posvetiti prihodnjim pogajanjem z Anglijo. Anglija uvaža vsako leto za 45 milijonov funtov lesa. To bi bila ugodna prilika, da mi svoj les, ki ga imamo v obilici, tam plasiramo. Razen tega imamo izvoz 2 milijona hl vina. Dr. Krajača dela, kolikor more, in priznati moram, da se v njegovem ministertvu dela od zore do mraka.

Samostojni demokrat dr. Križman govori o tem, kako je pristojnost trgovinskega ministrstva omejena. Odvzeti so mu vsi posli, brez katerih skoro nima pomena, da bi še dalje obstajalo.

Seja je bila nato prekinjena ter se nadaljuje danes ob 9. Proračun trgovinskega ministrstva bo še na dopoldanski seji odgласovan. Popoldne pa se začne razprava o proračunu ministrstva za socialno politiko.

politični položaj zahteva močno vlado. Ta bi morala rešiti mnogo važnih mednarodnih vprašanj, ki so v ozki zvezi z našo notranjo politiko, zlasti z našimi finančnimi potrebami. Zato je izprememba vlade nujno potrebna.

Nekateri vzdržujejo verzijo, da bi to novo kombinacijo more ustvariti dr. Ninčič, ker se med samimi radikali opaža, da je nemogoče, da bi Pašić imel še dalje situacijo v svojih rokah. Z druge strani pa opozicija, ki računa na sodelovanje v prihodnji vladi, izključuje vsako sodelovanje s Pašićem.

NAVODILA VELIKIM ŽUPANOM.

Beograd, 20. marca. Minister notranjih del Boža Maksimović je sprejel včeraj na konferenci dubrovniškega velikega župana dr. Kneževića. Danes se poyrne Knežević na svoje mesto. Za jutri se v Beogradu pričakuje prihod splitskega velikega župana dr. Perovića.

Proračun Zveze narodov.

Rim, 20. marca. Pri razpravi o proračunu »Zveze narodov« so bili določeni stroški z 22.935.000 zlatih frankov. Ta vsota se je razdelila na 937 deležev po 24.477 zlatih frankov. Vsaka država je dolžna za te stroške plačati sorazmerno del, in sicer plačajo:

Velika Britanija	105 deležev
Francija	79 deležev
Italija in Japonska po	60 deležev
Indija	56 deležev
Kitajska	46 deležev
Španija	40 deležev
Kanada	35 deležev
Poljska	32 deležev
Argentiniya, Brazilija in	
Cehoslovaška po	29 deležev
Avstrija	27 deležev
Holandija	23 deležev
Rumunija	22 deležev
Jugoslavija	20 deležev
Belgija in Švedska po	18 deležev
Švica	17 deležev
Irska	16 deležev
Južna Afrika	15 deležev
Chile	14 deležev
Danska	12 deležev
Finska in Nova Zelandija po	10 deležev
Kuba, Norveška in Peru po	9 deležev
Madjarska	8 deležev
Grška in Luksemburg po	7 deležev
Kolumbija in Portugalska po	6 deležev
Bolgarija, Mexico in Venezuela po	5 deležev
Bolivija in Litavska po	4 deleže
Letonska in Estonska po	3 deleže
vseh ostalih manjših držav	
pa po	1 delež

BOJ ZA AMANDMANE.

Beograd, 20. marca. — Razprave o amandmanih se nadaljujejo in se še ne ve, koliko bodo znašali ti amandmani. Poudarja se, da se za temi razpravami skriva neka Pašičeva igra. Z amandmani je vezan tudi položaj dr. Stojadinovića, ki dela roko v roki s Pašićem. Zato se smatra, da bo zavzel dr. Stojadinović v vprašanju amandmanov tako stališče, kakor ga bo zahteval interes Nikole Pašića.

Radikali sami naglašajo, da bi bil dr. Stojadinović, ako bi prišlo do izpremembe, prisiljen, da izvaja konsekvence. Prijatelji dr. Stojadinovića zatrjujejo, da se je njegov položaj izboljšal zlasti po poročilu, ki je prispelo iz Londona od našega delegata Gjurića. Kakor se doznava, je to poročilo povoljno. Vprašanje dolgov napram Angliji bo v najkrajšem času rešeno.

BALKANSKI »LOCARNO«.

London, 20. marca. Diplomatični dopisnik »Daily Telegraph« javlja, da je uspeh posvetovanj med Francijo, Italijo in Jugoslavijo ta, da se še letos skliče konferenca za balkanski Locarno. Udeležile bi se konference Jugoslavija, Grška, Rumunija in Bolgarija, eventuelno tudi Turška in Albanija. Konferenca bi bila v glavnem naperjena proti združitvi Avstrije z Nemčijo, ki jo Francija želi na vsak način preprečiti.

SEJA FINANČNEGA ODBORA.

Beograd, 20. marca. Včeraj popoldne se je sestel finančni odbor. Na seji so se pretresali amandmani, ki so jih predlagali samostojni demokrati. Vsi ti amandmani so bili odklonjeni. Za tem se je razpravljalo o poročilu odbora za prošnje in pritožbe. Nekaterim prošnjam se je ugodilo, večji del pa je bil odklonjen.

Proslave pomembnega jubileja.

V četrtek, dne 18. t. m. se je vršil v zbornici univerze izredni občni zbor Odvetniške zbornice, združen s proslavo petindvajsetletnice dela zaslužnih društvenih delavcev dr. Danila Majarona in dr. Frana Tekavčiča.

Pred občnim zborom je prorektor dr. Hinterlechner mesto odsotnega rektorja dr. Pitamica pozdravil občni zbor in oba jubilanta, zlasti pa dr. Majarona kot starega znanca in prijatelja univerze.

Nato je dr. Žirovnik otvoril občni zbor, pozdravil vse navzoče zastopnike vlade, mestne občine, sodišča, drž. pravništva, notarske zbornice in društva odv. in not. uradnikov. Nato je dobil besedo dr. Triller, ki je imel na oba slavljenca nagovor, katerega prinašamo v ekcceptu:

»Današnji jubilej je izjema med mnogoštevilnimi obletnicami deloma tudi nezasluženimi. Danes slavimo resničen jubilej dela.

Dr. Danilo Majaron je bil vse svoje življenje idealist. 25 let njegovega predsedništva naše odvetniške zbornice je do danes absorbiralo mnogo njegovih duševnih sil. Mnogostransko sodelovanje pri številnih pravnih reformah, boj za pravice odvetniškega stanu in za enakopravnost slovenskega jezika je vedno zahtevalo celega moža in ta mož je bil dr. Majaron. Delal je v zbornici sami, v bivši Zvezi slovenskih odvetnikov in v stalni delegaciji avstrijskih odvetniških zbornic.

Toda to je le mal del njegovega delovanja. Vse njegovo delo je bilo v nerazdružljivi zvezi z zgodovino boja za slovensko univerzo. Pravi jubilej je dr. Majaron praznoval še takrat, ko se je uresničil njegov življenjski ideal za ustanovitvi slovenske univerze.

Leta 1899 ga vidimo med ustanovitelji društva »Pravnik«, bil je tudi sotrudnik in redakter njegovega glasila. Udeleževal se je tudi v ljubljanskem občinskem svetu. Iz političnega boja pa se je umaknil z indignacijo v duši. Kasneje je bil tudi izvoljen v kranjski deželni zbor.

Današnji slavljenec je idealist, kakoršnih vedno pogrešamo, ki je vedno pripravljen žrtvovati vse, ki pa odklanja borbo za nemogočim. Idealist, ki je prost vsakega bolnega šovinizma in historizma, ki nikdar ne izgubi izpod nog realnih tal in ki se vedno zaveda, da je oral domače zemlje več vreden ko kraljestvo v Utopiji. Čim bo konec takega idealizma, potem bo bila tudi zadnja ura naši duševni kulturi. To naj si dobro zapomni naša mladina!

Do minucioznosti izčezirano delo je bilo ponos in veselje slavljenca. To dokazuje poleg drugih duševnih produktov tudi arhiv odvetniške zbornice, v katerem se nahaja lepo število nad vse skrbno izdelanih pravnih mnenj in poročil izpod njegovega peresa. Sijajno spričevalo svojemu delu je sprejel, ko ga je Udruženje pravnikov vse države postavilo sebi za predsednika.

Nato je dr. Triller proslavljal zasluge dr. Tekavčiča, ki skrito in marljivo že 25 let deluje kot pravdnik odvetniške zbornice in ki je vedno strogo pazil na ugled odvetniškega stanu, zlasti v prvih letih po vojni, ko je zavladala splošna demoralizacija. Tudi je dr. Tekavčič posvetil velik del svoje moči službi mlade slovenske univerze kot nad vse marljiv eksaminator pri teoretičnih in praktičnih izpitih.

Nato je dr. Žirovnik prečital mnogoštevilne brzojavke in čestitke, ki so jih jubilantom poslali njihovi stanovski tovariši. Obema slavljenca je izročil tudi častni darili, dr. Majaronu prstan kot simbol srebrne poroke z odvetniško zbornico, dr. Tekavčiču pa zlato uro »v spomin na mnoge težke ure«, ki jih je društveni pravdnik imel v svojem delu.

Banket.

Po oficijelnem delu jubileja dr. Majaron in dr. Tekavčiča na univerzi je prijateljski sestanek zvečer v Kazini zbral lepo družbo stanovskih tovarišev. Ljubljanski odvetniki in odvetniški kandidati so bili malodane polnoštevilno prišli, mnogi s soprogi, pa tudi udeležba z dežele je bila častna, zlasti iz Štajerske. Večer so kot gostje počastili veliki župan g. dr. Vilko Baltič, prorektor univerze dr. Hinterlechner, delegat ministrstva financ dr. Šavnik s soprogo, predsednik viš. dež. sodišča dr. Babnik s soprogo, dekan juridične fakultete dr. Dolenc, gerent mestne občine ljubljanske Likozar, predsednik notarske

zbornice Hudovernik, predsednik dež. sodišča Rekar, prvi državni pravdnik Ogoreutz, dvorni svetnik Bežek i. dr.

Na banketu so govorili lepe in pomenljive govore, tako da se lahko reče, da je bil večer kulturni dogodek prve vrste. Banket je ravnal podpredsednik odvetniške zbornice dr. Žirovnik.

Jubilarna zbornični predsednik dr. Danilo Majaron, ki je prišel s soprogo in sinom, ter zbornični pravdnik dr. Tekavčič sta bila pri vstopu živahno aklamirana ter ves večer predmet obličnih simpatij.

Vrsto govorov je otvoril odvetnik

dr. Vladimir Ravnihar.

Izvajal je prilično tako-le:

Na današnjem izrednem občnem zboru odvetniške zbornice smo iz poklicanih ust čuli pravilno, točno in pravo ter pravično oceno 25letnega poslovanja dr. Danila Majarona kot predsednika te odvetniške zbornice, še več, poročevalec nam je označil veliki pomen vstopa dr. Majarona v javno naše življenje. Bil bi torej samo odvišen pleonazem, ako bi še s tega mesta parafraziral brezprekorne poročevalčeve ugotovitve, njegove v lepo obliko odele in nam vsem iz srca vzete misli in občutke.

Tudi bodo kompetentnejši činitelji govorili o slavljenčevih zaslugah, kjer povsod in vselej se je najuspešnejše udeleževal. Oglasilo se bo društvo »Pravnik« in z njim uredništvo »Slovenskega Pravnika«, ki je že pred tremi leti praznovalo 25letnico svojega chef-redakterja. Ne bo molčala Alma mater labacensis, ki ga upravičeno šteje med svoje stvaritelje in danes še med svoje aktivne sodelavce. Dvigniti mora svoj glas tudi mestna občina ljubljanska, katere koristim je dolgo dobo let poklanjal svoje delo, svoje znanje in svoje izkustvo.

Hvaležno bi tudi bilo, če hočemo spopolniti jubilarjevo življensko sliko, da bi govorili o Majaronu-politiku. Vsekakor tema za se, zakaj zgodaj že je bil posegel v naše javno življenje. Živo še ga imam pred očmi, ko sem bil študent na nekem shodu v Kranju. Za drugimi govorniki je nastopil dr. Majaron. Po duhovito humorističnih besedah se je predstavil za političnega učenca dr. Tavčarjevega, potem pa s svojimi elegantnimi, vsebine polnimi izvajanjem prevzel duše zborovalcev. Kot deželni poslanec in kot glavni urednik »Slovenskega Naroda« je stal v prednjih vrstah naših narodnih voditeljev. Jasno je bila začrtana smer njegove politike: Vodil je pravdo za pravice svojega borbenega naroda. Tankovestna pa mu je tudi bila izbira taktičnih sredstev, ki so mu kot visoko kulturnemu človeku bila vse skozi kulturnega značaja: poštenost, v najeminentnejšem pomenu besede, to, kar že značimo s pojmom: fair, dostojnost v občejanju in v boju s političnim nasprotnikom in na globokem znanju sloneča temeljitost v obravnavanju javnih zadev. Spominjam le na njegov klasičen vseučiliški referat v dež. zboru kranjskem. Vestno in temeljito zasnovan ni puščal prav nobene vrzeli, prav nobene slabosti, ki bi se z njo mogel okoristiti nasprotnik.

Toda »politisch Lied ein garstig Lied« in skoro bi dejal, da s spominom na politiko skrunim lepoto današnjega dne. — Mnogi izmed vas in morda s slavljenecem vred si mislijo hands off, roke proč od politike. Kakor bi bilo uvaževati argumente za tako stališče in prav še danes, pa je po drugi plati obžalovati. Bolj ko kdaj bi danes rabili Majaronov v našem javnem življenju, kakor si zaželi opaljena puščava kaplje vode. Trebalo bi nam jih v današnjih časih političnega diletantizma, neke amorálnosti v našem političnem življenju ter velike, naravnost pogrešne površnosti in plitkosti v tretiranju javnih zadev.

Pa kakor rečeno, ni moj namen govoriti o tem, saj bi ocenjevanje Majaronopolitika tvorilo poglavje za se. Hočem le konstatirati, da je tudi Majaron-politik visoko dvigal ugled našega stanu.

Moj namen je bil in je, govoriti o odvetniku in zlasti o kolegi dr. Majaronu, ki je znal to lastnost, kar bi redkokdo zadel, tako srečno, z dobrohotno objektivnostjo in značajnostjo, kakor se je danes na občnem zboru sam izrazil, družiti z dostojanstvom zborničnega predsednika.

Dr. Majaron je odvetnik stroge obser-

vance, kakršne bi moral biti sleherni izmed nas. Nihče ni vezan tako sam na se, kakor odvetnik. To liko ugleda, spoštovanja, da rabim termina našega disciplinarnega reda, in časti boš užival, kolikor si moreš vsega tega pridobiti iz samega sebe. Self made man v pravnem pomenu besede. Ne samo, da ti nihče ni v podporo, imaš mnogo nasprotstva in v ljudstvu, kakor sicer potrebuje tvoje pomoči, je — pustimo na stran, če po pravici ali po krivici, — udomačena celo neka averzija proti advokatu.

Lahko bi se tolažili, da menda drugod ni nič boljše. Saj bi sicer ne mogli umeti izjave, ki je nedavno temu padla v angleškem parlamentu, house of commons: Glasila se je izjava nekega častivrednega gospoda poslanca nekako tako-le: če strojevodja napravi napako, ga kaznujejo, če zdravnik, napako polože v grob, če pa odvetnik, si jo pusti plačati. Če ima taka izjava le nekoliko podlage v Angliji, tej klasični deželi odvetništva, kjer odvetnik nima niti pravice, stroške tožnim potom izterjati od svojega klijenta, ker smatra zakonodaja skladno s starorimskim naziranjem, da prevzame odvetnik pravdo ali brambo obtoženca zaradi časti in ne zaradi pričakovanega dobička, v deželi, kjer se iz odvetništva rekrutirajo najvišji državni uradniki, če, pravim, je v tej deželi mogoča taka izjava, potem niti ne smemo biti dosti užaljeni, če srečavamo pri nas tu in tam mnenje, kakor da opravljamo svoj posel obrtoma.

Da izpodbijemo vsa taka in slična napačna naziranja, treba nam je stroge sodbe in kritike o samem sebi in drugega o drugem. Mnogo hvale smo dolžni našemu predsedniku, da je v dolgi dobi 25 let, odkar nam načeluje s svojim lepim zgledom, te principe privedel do zmage, tako da se jim vsi brezpogojno klanjamo. Z njegovim odličnim sodelovanjem smo se stalno bližali oni visoki moralni stopnji, ki jo naš poklic zahteva, onemu našemu

Govor prorektorja dr. Hinterlechnerja.

Pri današnji proslavi dveh odličnih, mnogoletnih odborikov ugledne odvetniške zbornice gre brezdvomno v prvi vrsti za stanovsko slavo. V vsej skromnosti si pa dovoljujem nekoliko dvoma, da bi tu šlo o d i n o le za stanovsko slavo. Če tolmačim položaj pravilno, smem reči, da gre tu tudi za slavo za naš narodni in kulturni napredek. Posebej z ozirom na ta moment sem si dovolil zaprositi besede in da govorim kot človek ravne linije jasno, zaprosil sem besede posebej z ozirom na odlično osebnost Vasega 25 letnega predsednika g. dr. Danila Majarona.

Kot poslevoedečemu prorektorju in zastopniku po nujnih službenih opravkih žalibog odsotnega g. rektorja prof. Pitamica mi je predobro znano, da ostane ime g. dr. Majarona za vedno zapisano z zlatimi črkami v zgodovinski knjigi tudi naše univerze. Njegovo ime samo je že nekako kos njene zgodovine.

Bilo je proti koncu mojih univerzitetnih študij. Na Dunaju so se odigravali v zvezi z znanimi jezikovnimi naredbami turbulentni kravali na univerzi. Tolklo se je po slovanskem dijaštvu in posebej tudi po Slovencih.

Na starem strelišču je tedaj zboroval v Ljubljani nekdanji deželni zbor. In tam so odmevali udarci nemških buršakov. Prišlo je v tedanji zbornici do živahnih debat, v katerih je stal v prvi vrsti ravno g. dr. Majaron.

Tempora mutantur ... in obenem s časom se je spreminjalo tudi ljubljansko univerzitetno vprašanje.

Bili so v preteklosti možje slovenskega pokolenja, ki so nastopali javno sicer v prilog našemu univerzitetnemu vprašanju, kar so si želeli v srejo, je pa najboljše, da se ne vzame resno pod lupo objektivne kritike. Tempora mutantur ... iz Savlov so poslali Pavli.

Z globokim obžalovanjem se pa mora konstatirati, da je prišlo pozneje v izvestnih krogih zadevno istega univerzitetnega problema do historično-kulturnega razvoja, ki se je gibal v ... obratni smeri. Iz nekaterih prvotnih Pavlov so postali pozneje ... Savli!

Marsikdo je bil poklican, da podpira naš univerzitetni problem, toda malo se jih je zadostno resno tudi odzvalo. Upravičeno smem zato reči, da je trpela marsikdaj naša mlada univerza pod vplivom političskih konstelacij in to ... popolnoma neutemeljeno. Deviza najmerodajnejših univerzitetnih krogov je bila namreč v preteklosti, je v sedanjosti in, kakor

standardu, ki zabranjuje vsak odmik in sleherni oklevanje pred usodepolnim vprašanjem, kaj je prav in kaj ni prav.

Neprecenljiva so poslala ta neomajna načela v dobi, ko je javna morala zašla na stranska pota in ko je bil sleherni podvizec v nevarnosti, da ji dela nedostojno družino. Naše odvetništvo je bilo tedaj zavarovano kakor z bleščočim ščitom, ki nam je dal s suvereno gesto zavrniti kakršnokoli izkušnjo.

Pravo ceno teh načel nam bo dala prilika spoznati, ko bomo morali braniti vzvišenost svojega poklica in bomo morali biti zagovorniki v lastni stvari pred — kakor se paradokso čuje — odvetniškim zakonom, ki se nam obeta za vso državo. Sijajni izgledi naše zakonodaje nam dajo bati se, da nam ono prošlo izenačenje zakonov prinese neko niveliranje nizdolu, reformatio in peius, da bodo okrnjene naše pravice, da pa bodo bolj laksne tudi naše dolžnosti, da torej stopimo z visokega svojega piedestala, ki na njem stojimo kot čuvarji prava in pravice, za stopnjo ali dve nižja doli.

Tu bo prav naša odvetniška zbornica poklicana, da s svojimi utrjenimi in ustaljenimi načeli in s svojimi usancami, ki so postale nepisane naše pravo, vrže svojo besedo na tehtnico. V utehu in nadodčenju nam je, če je bramba te naše pravde položena v preizkušene roke našega gospoda predsednika. Njegova osebnost nam je živo jamstvo, da nam more le kaka vis maior, ki moramo pred njo začasno kloniti, zmanjšati naše težnje in naše želje ter opravičiti našo bojazen.

Je torej samo izraz našega neomejenega zaupanja, spoštovanja in zvestobe do našega gospoda predsednika, ko mu ob 25letnici njegovega poslovanja kot vzor odvetniku in dragemu kolegi najiskrenejše čestitamo, tem čestitkam dodamo najtoplejšo zahvalo in pa skromno željo, da bi nam še mnogo let bil to, kar nam je bil dosihdob.

upam, bo tudi v bodočnosti, da nima politika na akademskih tleh nikakega posla. Izven akademije pa bodi vsakateri to, kar smatra po svoji duševno-znanstveni evoluciji za pravo.

Ako se ne gleda na bleščeče frane, marveč če se vzame v pretres le gola dejanja — zlasti ker se nikomur ne vidi v srce, in ker so politička pota včasih silna zamotana, se mora zato žalibog ugotoviti, da je ostalo od prvotnih Pavlov do današnjega dne ... le razmeroma malo pravih Pavlov. Pri marsikaterem drugem narodu, da navedem le Čehe, si take historično-kulturne evolucije v količnjak širšem krogu niti misliti ne bi mogel. Kdaj se je še spotikal kak Čeh nad stroški za češko brnsko tehniko ali univerzo? Da so se pa spotikali nekateri sicer ugledni rojaki nad stroški za univerzo v Ljubljani, to sem pa čul žalibog že na ... lastna ušesa.

Srečen sem zato, da smem konstatirati, da je stal mladi naši univerzi kakor skala neomajno ob strani od tedaj, ko se je pričel boriti v politički areni za realizacijo našega univerzitetnega problema zlasti en mož — to je bil eden izmed obeh današnjih gg. slavljenec, namreč ... g. predsednik dr. D. Majaron. Gospod predsednik ni namreč le govoril za najvišji naš kulturni zavod, marveč je zanj tudi delal. Boril se je za našo univerzo do tedaj, da je izročil svoje pošte prvemu akademskemu senatu. Delal je brez vrisa in brez postranskih namenov. Od onega historičnega momenta pa spremlja razvoj naše mlade univerze tudi še dalje z odkritimi simpatijami in neoziraje se na političke konjunktore.

Delo za dosego upravičene kulturne zahteve in zvestoba napram principu, ki ga je spoznal pravim gospod predsednik dr. Majaron, to sta ona dva momenta, za katera se čutim dolžnega zahvaliti se g. dr. Majaronu z ozirom na alman matrem labacensem ob današnji priliki v imenu celokupne univerze. Zato mi bodi dovoljeno dvigniti čašo, da napijem g. predsedniku ... ad multos annos ... v do sedanjih zvestobi!

BELEŽKA.

Romana fides, nulla fides, piše »Jutro«, to je tisto »Jutro«, ki je zagovarjalo in ki še danes zagovarja najgrše besedolomstvo, kakršno se je zgodilo v slovenski politiki.

Res, če kdo, potem je naša SDS poklicana, da govori o — besedolomstvu.

Nov kurs v borbi za narodne manjšine.

V Ženevi, 16. marca 1926.

»N. D.« je priobčeval zadnje leto cele serije člankov in dopisov o naši najbolj skeleči rani — o naših zaslužjenih bratih. Povsem pravilno je presojal položaj, ko vstopi Nemčija v Zvezo narodov. Dr. Stresemann je jasno govoril v Reichsratu, da Nemčija smatra za svojo prvo nalogo in dolžnost: da bo v Zvezi narodov zagovornica in zaščitnica nemških manjšin, s posebno vlogo pa je govoril o Nemcih v Poadižju. Mussolini je bil hudo zadet in prišel je znani besedni dvoboj med njim in Stresemannom, katerega se je pridružil tudi avstrijski dr. Ramek, da ne spominjam burnih scen v tirolskem deželni zboru. — Ves svet je bil pod vtisom tega dvoboja, a ugotoviti smemo, da so bile vse simpatije na nemški strani. Še nikdar se ni toliko pisalo po vsem svetu o zatiranju južnotirolskih Nemcev!

Ze to je bil velik uspeh Nemčije, dasi Poadižje nikdar ni pripadalo njej, marveč prej in poslej Avstriji. Tudi treba pomisliti, da južnotirolski Nemci niti ne mejijo na Nemčijo. — Ako je torej Nemčija že doslej, ko še ni bila član Zveze narodov ter je bila nekako še vedno v boju z zmagovalci v svetovni vojni, zbudila po vsem svetu zares živo zanimanje za usodo nemške manjšine v Italiji, je to njen velik uspeh in je znak njene vpliva na nadaljni politični razvoj v Evropi. Da pa bo njen vpliv toliko večji, ko bo enakopraven član Zveze narodov, je naravno, zlasti še, ko bo Nemčija jako važen faktor v novih grupacijah med evropskimi državami. Kamor se ona pridruži, prinese seboj toliko moči, da bo zveza držav mogočen faktor za ves daljni razvoj ne le v evropskem, marveč svetovnem položaju.

Ali z vso gotovostjo smemo pričakovati, da Nemčija ne bo nikdar član skupine držav, v kateri bi bila tudi — Italija, dokler ne bo na popolnoma zadovoljiv način rešeno vprašanje nemške manjšine v Italiji. Da računati smemo na slučaj, da Nemčija ne bo zadovoljna z nikako rešitvijo tega spora, ki ne konča s polno — osvoboditvijo poadižskih Nemcev izpod laškega trinošstva.

Nekaka kriza v Zvezi narodov, ki je razburjala zadnji teden iz Ženeve ves svet, je jasen znak nemške sile in krepke volje, ki ve, kaj hoče, in ve tudi, da sme računati na mogočeno zaslombo držav, ki si naravnost želijo zveze z Nemčijo. — Ko bo ta dopis v »N. D.«, bo krizica v Zvezi narodov že prestana, volk bo sit in koza cela, ali eno je gotovo, da bo mogla Nemčija beležiti nov uspeh v svojem svetovnem računu. In zopet smemo reči, da bo Italija tista, ki bo najbolj černo gledala čez Brener, a na Snežniku bo vriskala: Qui siano e ci restiamo! (Tu smo in tu ostanemo!)

Paralela z našimi manjšinami v Italiji je naravnost — katastrofalna. Ves svet govori in piše samo o zatiranju Nemcev v Poadižju, o enakem tiranstvu med trikrat večjo slovansko manjšino pa se ne zveni živ krst. »Journal de Genève« je napisal nalašč za zasedanje Zveze narodov dovolj jasen pregled o mučeništvu nemške manjšine, a naših 600.000 trpinov ni niti omenil. — In vendar je Ju-

goslavija na 1000 kilometrov prvi in največji sosed Italije, a naše manjšine tam preko so najožje vezane na soplemenjake na tej strani, enake njim po krvi in duši, po mišljenju in stremljenju, po jeziku in kulturi... Zakaj ni o teh zaslužjenih trpinih nikjer resnega govora, nikjer vplivne besede v njihovo zaščito? Zakaj ne?!

Pa čemu bomo iskali zaščite okoli po svetu, ko je pa ni od tam, odkoder jo svet pričakuje! Ko je grmel v nemškem Reichsratu, avstrijskem Nationalratu, bavarskem in tirolskem Landtagu, ko po vseh nemških mestih pridigujejo bojkot vsemu, kar je italijansko, kaj ste storili v Jugoslaviji za svoje brate? Manj kot nič! V taki odločilni borbi za narodne manjšine v Italiji je dr. Ninčič šel v Rim, kjer... ni odprl ust za boljšo usodo čez 600.000 svojih bratov. Beograjsko časopisje je polno hvale o diplomatskih uspehih dr. Ninčiča, katerih vrednost pa morajo šele potrditi dejanja, a niti besedice ni o usodi naših bratov onkraj meje. Niti besedice o tem, da je z Italijo sicer mogoče tako debelo prijateljstvo, toda šele potem, ko bodo Slovenci in Hrvatje v Italiji zadovoljni s svojo usodo! — Kmalu bo v Skupščini prilika, da zastopniki naroda poprašajo dr. Ninčiča: ali in kaj je dogovoril z Mussolinijem o usodi naših bratov!? Na dan z jasno besedo!!

Najhuje prizadeti smo Slovenci. Ali kako se obnaša naše časopisje? Razun »N. D.« nikjer jasne in odločne besede! V mladinskih listih je bilo parkrat nekako prisiljeno označeno stališče, da moremo govoriti o prijateljstvu z Italijo le pod enim pogojem: ako bodo našim bratom zagotovljene pravice narodnih manjšin! Ali to stališče je bilo oslabilno z dolgotrajnimi razpravami o temi: Kdo je naš večji sovražnik, Nemci ali Italijani? In modra razsodba je glasila, da se nam je Lahov manj bati nego Nemcev! Tako blizu ste Lahom, pa še jih ne poznate! Kdo je večji šovinist, večji narodni nestrpnec, Nemec ali Lah? —

Glavni mladinski organ je sklenil svoje modrosti s sklepom, da se nam ni treba družiti ne z Nemci ne z Lahi, ker smo močni dovolj da se ubranimo obojih. — To je domišljavost, ki more postati pogubonosna. Koliko je bilo domišljavosti na Koroškem, pa še tu ste pogoreli na zločinski način! In zdaj ne veste, da se je treba odločiti, čeprav za hudiča ali belebuba! — Nemci so ponujali povoljno rešitev na Koroškem v času plebiscita, pa ste v svoji brezmejni oholosti raje pogoreli, — in Nemci so še enkrat ponudili spravo glede obojestranskih manjšin, pa se kisate in emerite doma v zapečku in greste k Lahom v svate! Zdaj pa Nemci že pravijo: Uns ist recht! Wir werden trachten, mit — beiden fertig zu werden! Zelo se bojim, da imajo Nemci za take nade več podlage nego naši mladini, ki so sklenili, da ostanejo v zapečku doma in se nočejo vezati ne z Nemci ne z Lahi, pa — puste dr. Ninčiča, da mešetari na naš račun. Vem, da so danes v neresni opoziciji, ali vsaj kričati, ropotati, divjati bi bilo treba unisono od vseh strani, da bi končno mogel Ninčič

reči Mussoliniju: »Vidiš, prijatelj, saj bi rad... ali ne smem, ker me v Skupščini pobijejo, ko jim bom moral povedati, kaj sva skuhalo!«

Ali nov kurs v borbi za pravice narodnih manjšin vendarle pride, kakor hitro bodo imeli Nemci v Zvezi narodov priložnost, da prično z neposrednim bojem. Kako se bodo tedaj obnašali zastopniki Jugoslavije? Ali jim bo morda vezal jezike najnovejši Ninčičev pakt z Mussolinijem?

Mariborski tisk.

Maribor, 15. marca.

Maribor je med vsemi našimi mesti prispeval najmanj k obogatitvi našega slovenskega tiska. Dasiravno je bil ves čas središče velikega slovenskega ozemlja ob Dravi in Muri, ni znal razviti niti časopisja niti knjigarstva in brez dvoma je, da je ravno v tem tičal velik del vzroka nacionalnih izgub, ki smo jih utrpeli v težki borbi z nemškim »Drangom nach Süden« v predprevratnih časih. Na drugi strani pa je ravno ta tiskovna mizerija predprevratnega slovenskega Maribora dajala Nemcem v roke močno orožje — kulturno superiornost. Kako drugače je na tem polju delovala n. pr. istotako periferična Gorica. Tam je izšel velik procent slovenskih knjig, tam je delovala »Socijalna Matica« in tam je izhajala tudi naša najodličnejša revija kar smo jih kdaj imeli — »Veda«. Tudi Celovec je bil prevažen faktor v razvoju našega tiska; budil se je zadnja leta pred vojno naš Trst, le Maribor je stal skoro docela ob strani in — stoji še dandanes.

Edina tradicija je še onovnanje »Slovenskega Naroda«, ki je pa kmalu zapustil Maribor in se preselil v Ljubljano in pa »Slovenskega Gospodarja« in »Straže«. Ta dva poslednje navedena lista sta premagala vse težke čase in dočakala tudi osvobojenje, ki jima je pridružilo še celo vrsto novih slovenskih listov najrazličnejših strank. Nastal je v tej dobi dnevnik »Mariborski Delavec«, ki se je potem preimenoval v »Tabor«; nastale so »Male Novice« (Cirilova tiskarna), tedniki »Enakost« (JSS), »Narodni List« (SDS), »Nova Pravda« (NSS), ki se je pozneje preselila v Ljubljano, »Naša Vasa«, »Narodni Gospodar« (NRS) in »Severna Straža« (SKS). Vsi ti listi razen »Slovenskega Gospodarja«, »Straže« in »Tabora«, so prenehali izhajati in s prvim aprilom t. l. preneha izhajati tudi še tretednik »Straža« (SLS). Tako ostaneta po tem datumu v Mariboru samo še dva slovenska lista: tednik »Slovenski Gospodar« in dnevnik »Tabor« (SDS), ki pa slovenskemu Mariboru na svojih dveh straneh malega formata gotovo ni v čast in se pri sedanjih razmerah in pri sedanjih smeri tudi ne bo mogel več dolgo držati.

Tako prihajamo zopet na stanje pred osvobojenjem; imeli bomo samo dva skromna slovenska lističa, kljub temu, da smo mesto z nad 30.000, s premestitvijo pa z nad 40.000 prebivalci. Vodilno vlogo prevzame zopet — nemški tisk! Stevilno tudi nemški tisk momentano ni večji, ker izhajata samo dnevnik »Marburger Zeitung« (Mariborska tiskarna) in dvotednik »Volksstimme« (Ljudska ti-

Kaj res doživimo še tak škandal! Vse kaže, da se vresničijo najhujše slutnje! Ali pomnite si vsi, ki čitate te vrstice: da takrat ne valite vse krivde na Beograd, ki je slep in gluhi za naše najvažnejše težnje, marveč potrkajte se na prsi in recite: glavni krivci sede v Ljubljani, kjer bi moralo biti vodstvo vsemu manjšinskemu boju, pa je iz prestolnice samozvestne Slovenije nastala donkišotska — Abdera! —

Gi Ni

skarna, JSS), močnejši je pa kvantitativno in kvalitativno. Prav enaka mizerija je tudi v založništvu. Cirilova tiskarna izda le prav poredko kako poljudnejšo knjigo, Mariborska tiskarna ne izdaja ničesar več, prav tako pa tudi ne »Sokolsko društvo«, ki je pred vojno tudi nekaj izdalo. Edini »Klub dobrovoljcev« izdaja Pivkove memoare. Tako stojimo poleg dveh slovenskih knjigaren (Nemci imajo tudi dve) in štirih tiskaren, katerim se pridruži sedaj baje še peta (Saxova), ki so vse slovenske, nima pa razen »Mariborske« nobena rotacije in še format te je za razvoj večjega dnevnika neprikladen.

Maribor in njegova oblast prepuščata zastopanje svojih interesov potom tiska — Ljubljani in mariborski novinarji postajajo iz urednikov — dopisniki, poročevalci. Kako bo Ljubljana zastopala naše interese, kolikor jih bo sploh mogla in hotela, je seveda veliko in posebno poglavje, kakor je tudi veliko in posebno poglavje vprašanje zakaj so vsi ti mariborski listi propadli. Teh dveh poglavij se zaenkrat nočem dotakniti, omenim samo mimogrede, da leži velik del krivde na izdajateljih in lastnikih listov samih in le najmanjši del na urednikih.

Slovenski Maribor s svojim ozemljem bi lahko vzdrževal vsaj pošten slovenski dnevnik in bi ga tudi v resnici potreboval. Bodočnost bo brez dvoma pokazala, da se je z vbitjem mariborskega slovenskega časopisja storila velika napaka, ki se bo še hudo maščevala, pokazala pa bo tudi, da je našel naš čas v Mariboru ljudi brez podjetnosti in širših vidikov.

— v. — b. —

Kratke vesti.

Na angleškega ministrskega predsednika je bil izvršen atentat, ki se ni posrečil. Isti dan je bil poskušen tudi atentat na angleškega prestolonaslednika. Tudi ta atentat se je ponesrečil.

9 milijonov lir je dovolila italijanska vlada za razne investicije na Reki.

Baron Rothschild je bil obsojen v Napolju vsled izvoza neke Venerine sohe na 360.000 lir globe in na 150.000 lir odškodnine italijanski državi.

Rusija za Kitajsko. Ob priliki spominke slavnosti za Sunjatzena je imel Trocki govor, v katerem je svaril Anglijo, da podvzame kaj proti Kitajski. Roke proč od Kitajske! To ni prazna fraza, temveč osnovna misel ruske politike. Rusija se bo ramo ob rami borila s Kitajsko za njene pravice.

Rockefellerjeva palača zgorela. Ogromna palača znanega ameriškega milijonarja Rockefellerja je te dni do temelja pogorela. Zgrajena je bila iz mramorja. Uničenih je več dragocenosti. Škoda znaša več milijonov dolarjev.

Georges:

Mrcvarstvo.

Pred seboj imam »Kratek repetitorij anatomije. Vademecum za kolegije in rigorose. Po Breitensteinovih repetitorijih poslovenil univ. pr. dr. Janez Plečnik.« Knjigo je izdala Splošna knjižnica v Ljubljani v šestih zvezkih na skupno 469 straneh. V javnosti je bilo samo omenjeno, da je izšla, kritike pa ni bilo nobene. Zakaj ne, ni težko uganiti: medicinci niso filologi in filologi niso medicinci. Saj vsebinsko menda ni treba grajati ne hvaliti ničesar, kajti to so pač že Nemci opravili takrat, ko so Breitensteinovi repetitoriji izšli, pač pa bi bil slovenski prevod že zastran izrazov, ki jih g. prevajatelj popolnoma nanovo (vsaj v nekaterih pomenih) vpeljal v slovensko, vreden kritike. »Prevajatelj« sem rekel, a sem rekel napak, kajti dr. Plečnik sam pravi, da je repetitorije poslovenil. In res jih je poslovenil, poslovenil v pravem pomenu besede. Kajti v tej knjigi je nebroj izrazov, ki niti oddaleč ne spominjajo na nemške, temveč so po večini napravljeni tako, da

ustrezajo duhu našega jezika in da niso dobesečno prevedeni iz nemških izrazov, kakor se to, žal, po navadi pri nas dela. (So izjeme, a jih je tako malo, da se izjube.) Dr. Plečnik je v svoje poslovenjenje repetitorije vzel jako dosti besed iz Pletersnikovega slovarja. (Omenjamo to, ker se smatra pri nas za velik greh, ako kdo besede išče po Pletersnikovem slovarju, in se je to že marsikomu očitalo. S čim naj se tak očitek utemeljuje, pa res ne vem. Upravičen bi bil le, ako bi kdo iz omenjenega slovarja pobiral take lokalne izraze, kakršnih je n. pr. silno dosti nabral prof. Erjavec in ki so znani samo po tistih vaseh, kjer jih je slišal in ki jim je popolnoma nemogoče uganiti pomen; nikakor pa ne, ako kdo pobere besedo, ki ji je etimologija, ozir. izpeljava takoj vidna in ki ni težko uganiti, kaj naj, ali kaj lahko pomeni.) To so po večini besede, ki ali še žive in jim je dal dr. Plečnik poleg pomena (ali pomenov), ki ga (ali ki jih) že imajo, še drug pomen za medicinski pojem, ali pa take, ki so že skoraj izumrle, ker imamo za pojme, ki jih izražajo, že druge izraze, a so vendar po svoji izpeljavi in priro-

nosti še zmeraj pripravne, da nam pred očujejo kak drug pojem, za katerega bi bil po nemškem narejen izraz naroden in neblagolassen. Da te, tako poiskane besede izražajo in še celo prav natanko izražajo, kar imajo izraziti, sem se sam prepričal ad oculos in mislim, da sem upravičen to reči in trditi, kajti mene nemški tehnični izraz ni mogel motiti, ker ga nisem poznal.

Kar se tiče drugih izrazov, ki jih je bil dr. Plečnik primoran sam napraviti, se vidi, da se je z njimi jako trudil. So nekateri, ki bi jih jaz drugače napravil. N. pr. bi tu pa tam namesto zavoj ali zavojka (ali poleg teh dveh izrazov) rabil zavinec (kakor ovinec). Namesto »oporek« bi jaz vzel »petica«, ki je lepši izraz in bolj v navadi. Tudi bi ne rekel nosno hrbtišče (Nasenrücken), temveč nosni greben ali sleme. Tudi bi n. pr. v stavku: »Tako zgrajena noga se brez težave odmotava od tal, kar je za bežnost hoje pomembno« (str. 52) zamenjal besedi »odmotava« in »bežnost« z drugima tako, da bi se čitalo: »Tako zgrajena noga se brez težave pobira od tal, kar je za spešnost hoje pomembno«. Tudi razne »odgovar-

ja« bi bilo treba nadomestiti z »se ujemac«, »ustreza« ali podobno, toda to ni stvar terminologije.

Kakor sem že omenil, bi bili ti poslovenjeni repetitoriji prav vredni kritike, in sicer take kritike, ki bi izzvala polemiko, ki bi marsikaj razčistila in tako ugotovila marsikak pojem in ustanovila za trdno marsikak izraz. Kritika pa bi morala biti resna. Ne bi bilo dovolj, da bi omenila pravopisje, ki je res že zastarelo, pomanjkljivo korekturo in razne tiskovne napake.

Zakaj sem se toliko pomudil pri teh repetitorijih? Baš radi Pletersnika. Tu je toliko zakladov, ki jih je treba še ogriniti, da jih v vseh glavah, ki se mučijo s kovanjem terminov, ni toliko. Kdor prebira ta slovar, se mu novi izrazi kar sami iz glave usipljejo. Kdor ne verjame, naj poskusi. Seveda ni vsak za to, kajti za to je treba precej temeljitega poznanja jezika.

In tako lahko grem po tem intermezju, ki sem ga že zdavnaj mislil kam vrniti, k Levstiku in njegovim časom nazaj. (Omenjam, da bi jaz pisal Levstik, Levstka, a ker je oblika Levstik, — a

Dnevne vesti.

IZ SAVLA JE POSTAL PAVEL

gospod Milivoj Savič, inspektor v trgovskem ministrstvu. V »Jutarnjem listu« je namreč priobčil članek, v katerem pravi, da je treba Slovenijo industrializirati, ker bi se samo tako moglo najti dela za naše izseljence.

G. Milivoj Savič, dosedaj glavni propagator demontiranja slovenske industrije, je torej svoje nazore izpremenil. Jako lepo od njega in mi ga kot Pavla le pozdravljamo.

Samo bi želeli, da je g. Savič tudi v resnici postal Pavel in da bo tudi dejansko to dokazal. Mnenja smo, da mu to tudi ne bo težko storiti in da mu ni treba storiti nič drugega, kakor da po vrsti prekliče vse svoje dosedanje delo za demontiranje slovenske industrije.

Šele ko to stori, mu more Slovenija zaupati. Drugače pa Slovenija ne bo pozabila, da je šel g. Savič g. Krajač, ki je bil vedno za industrializacijo Slovenije.

Zato na dan z dejanji, g. Savič, ker s članki se ne popravi to, kar se je z odloki in ukrepi škodovalo.

ZAJEDNIČKA KONFERENCA DELEGATOV VSEH ZDRAVNIŠKIH ZBORNIC V DRŽAVI

se je vršila dne 14. in 15. marca v prostorih beogradske zdravniške zbornice. — Namen te konference je bil razčistiti položaj, v kojem se nahajajo vse zdravniške zbornice v skladu z neuváženo njih poslovanja od strani ministrstva za narodno zdravje. — Ako bi se ta položaj ugodno ne razčistil, bi morale vse zdravniške zbornice izvajati skrajne posledice. — Zbrane delegate je pozdravil predsednik beogradske zdravniške zbornice dr. Konstantinovič z željo, da bi imelo to posvetovanje zaželjeni uspeh in predlaga za predsednika te konference predsednika zdravniške zbornice za Slovenijo, dr. V. Gregoriča. — Ta predlog se soglasno sprejme. — Na dnevnem redu je stilizacija skupne spomenice na g. ministra narodnega zdravja, ki naj pojasni g. ministru težaven položaj vseh zbornic nasproti svojim članom in nasproti javnosti v skladu z nerazumljivega preziranja od strani ministrstva in to že za ves čas njihovega obstanka. — Po vsestranski temeljiti debati, se je sprejela spomenica, da se ministrstvo opozori na to dejstvo in stavi obenem predlog, da se v ministrstvu poveri referat v zadevah zdravniških zbornic posebnemu referentu, ki naj bi bil višji strokovni zdravnik-činovnik. — Ta naj bo odgovoren za točno poslovanje in vez med ministrstvom in zbornicami. — Dokler ni tako strokovno in odgovorno mesto kreirano, nima zopetno naštevane posameznih pritožb nobenega pomena, ker bi to vlogo zadela ista usoda, kot je zadela vse prejšnje vloge, t. j. ostale bi nerešene. — Temu referentu bi se predložile še enkrat vse še nerešene vloge. — To spomenico so podpisali vsi delegati in se je sklenilo naprositi g. ministra za avdijenco, da mu delegati osebno izročijo spomenico in ustmeno pojasnijo položaj njih zbornic.

Drugi dan 15. marca je sprejel g. minister delegate pod vodstvom predsednika te zajedničke konference dr. Gregoriča, ki mu je osebno izročil navede-

no spomenico. — V svojem nagovoru je povdarjal dr. Gregorič težavno stališče odborov zbornic, ker vsled konstantnih neuspehov zbornic pri ministrstvu za narodno zdravje pri zdravniških pada ugled te institucije. — Prišlo je celo tako daleč, da je glavna skupščina sarajevke zdravniške zbornice sprejela predlog, da naj vsi funkcionarji zbornice odlože svoje mandate, ako se v najkrajšem času ti nedostatki pri ministrstvu za narodno zdravje ne odpravijo. — Preverjen je, da ne pride do tega in bo g. minister vzel zdravniške zbornice, ki so njegovo delo in katere je on poklical v življenje, pod svojo osebno zaščito. — Zdravniške zbornice so ustanovljene v prid in korist države, v prid in korist celokupnega zdravniškega stanu. — V svojem odgovoru je g. minister obljubil uvaževati vse v spomenici navedene pritožbe zbornic in se popolnoma strinja s predlogom, da se imenuje za zbornične posle poseben referent, ki bo za te posle tudi odgovoren. — V nadaljnjem razgovoru s posameznimi delegati se je g. minister informiral o podrobnostih delovanja poedinih zbornic. — Avdijenca, ki je trajala nad pol ure je napravila na vse delegate vtis, da bo poslovanje zdravniških zbornic krenilo na bolje. — Ako pa še sedaj ne bo uspeha, je vsem zbornicam nadaljna pot začrtana.

— **Draginjske doklade za duhovnike.** Ministrski svet je podpisal odlok o izpremembi ureditve duhovniških doklad. Z odlokom se pobrašča minister ver za izjemno priznanje draginjskih doklad tudi onim duhovnikom, ki služijo v krajih z manj kot 200 hišami.

— **Zakon o osnovnih šolah** bo v kratkem gotov. Redigira ga načelnik odeljenja za osnovnošolski pouk, Čajkovac, ki se bavi trenutno izključno s tem delom, dočim ga zastopa v ostalih poslih eden od najstarejših inspektorjev.

— **Iz sodne službe.** Abs. jur. Leopold Šmalec je imenovan za pravnega praktika v območju višjega deželnega sodišča v Ljubljani. Pisarniški oficijant pri deželnem sodišču v Ljubljani Konrad Tičar je podal ostavko na državno službo.

— **Profesorski izpiti.** Te dni so se vršili v ministrstvu prosvete pred posebno komisijo dopolnilni profesorski izpiti iz nacionalne skupine učnih predmetov. Večina kandidatov je bilo iz Slovenije.

— **Esperantisti pri prosvetnem ministru?** Ko se je mudil prosvetni minister v Zagrebu, je prišla k njemu deputacija esperantistov pod vodstvom predsednika združenja za vso državo, Esperantisti so prosili prosvetnega ministra, da se zavzame za njihov pokret; pri tej priliki so mu potožili, da branijo v dalmatinskih šolah profesorji učencem, da bi se učili esperantskega jezika ter da razganjajo sestanke esperantistov celo upravne oblasti in orožniki. Povedali so ministru, da priporoča esperanto kot svetovni jezik celo Liga narodov. Minister je delegatom odgovoril, da mu je vse to znano ter jim je obljubil svojo podporo, rekoč: »Danes je barbarstvo, če se ne počuje esperanto, še letos ga uvedem na vseh trgovskih šolah, kmalu pa najbrže tudi na osnovnih in ostalih.

(kajti dopustne za enkrat, kakor je meni znano, še niso; vsaj na glas ne)?

Mislim, da ne. Res je sicer, da se besedi »kino« in »avto« spregata, res je pa tudi, da se iz teh dveh besedi ne da napraviti pošten pridevnik. Toda zato še ni treba obupati in delati napačne sestavljenke. »Kino« in »avto« sta prva dela besed »kinematograf« in »avtomobil«. Iz teh dveh besed pa vendar ni prav nič težko narediti pravih kinematografskega podjetja in kinematografske predstave ter avtomobilnih voženj. »Omni-bus« in »tenis« pa pač ne moreta delati preglavice. »Omni-buska linija« in »teniška partija« ni težko napraviti in tudi ne »šahovska partija« in »partija šahac«.

Malo drugače je z »Zlatorog-milom«. To je milo, ki mu je ime, oziroma se piše »Zlatorog«; ali pa, recimo, ima znamko »Zlatorog«, to je toliko kakor bi rekli, da ima tak čin ali rang, kakor se pravi po novem. No, če je tako, je jasno, da se mora reči milo »Zlatorog«, kakor se pravi razcesar Viljem in ne Viljem-razcesar. (Dalje sledi.)

— **Poštna pristojbina za pošiljanje časnikov in časopisov** je znižana za upravnštva na polovico pristojbine za navadne tiskovine, torej na 25 par za vsakih 50 g ali del te teže odslej tudi za pošiljke v Turčijo. Isto velja za časnike in časopise, ki prihajajo iz Turčije.

— **Povračilo osebnega in invalidskega davka delavcem.** Vsi oni delavci, ki so bili od 1. januarja 1924 naprej uslužbeni pri Državni železnici in so pozneje iz kateregakoli vzroka izstopili iz železniške službe, a so plačevali osebni in invalidski davek, naj se obrnejo (najbolje osebno) do onih edinic, ki so jim ta davek odtegovali ter zaprosijo za povračilo zneska, ki jim je bil odtegnjen. Finančna delegacija je odtegljaje že izplačala železniški direkciji v Ljubljani. Pokrajinski odbor UJNZ.

— **Promocija.** Cand. med. Boris Kristan, sin pokojnega okrožnega zdravnika dr. Oroslava Kristana v Ormožu je bil te dni na graški univerzi promoviran za doktorja vsega zdravilstva.

— **Nova kosturnica na Čehoslovskem.** Ministrstvo ver obravnava s čehoslovsko vlado vprašanje koncentriranja naših vojaških grobov na Čehoslovskem. V kratkem se sežida v Magyegyeru na Slovaškem, kjer je bil ujetniški tabor in kjer je pokopanih 6780 srbskih vojakov, mavzolej.

— **Udeležencem VI. Ljubljanskega velesejma** od 26. junija do 5. julija je dovoljen 50% popust od normalnih voznic cen na vseh progah drž. železnic za vse brze, osebne in mešane vlake razven luksuznega vlaka S. O. E. Za potovanje v Ljubljano od 20. junija do 5. julija in za povratek od 26. junija do 10. julija t. l. Tudi za prevoz razstavnega blaga velja 50% popust v smislu žel. tar. 11. del. V. XIII. Te ugodnosti veljajo le na podlagi sejemске legitimacije, ki se bo prodajala v vseh večjih denarnih zavodih in trgovskih korporacijah po 30 dinarjev.

— **Na I. obnem zboru »Jugoslovenskega kinološkega saveza«** dne 11. t. m. je bil izvoljen sledeči odbor: predsednikom: dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik; podpredsednikom: Franc Urbanc, veletrgovec; tajnikom: Peter Zmitek, profesor; v načelstvu so še nadalje: blagajnik: Ivan Zupan, ravnatelj dohod. urada; vodja rodovne knjige: Evgen Krizaj, višji poštni svetnik in gospodar; dr. Maks Pire, odvetnik; kot pregledovalca računov pa: mg. ph. G. Bakarčič, lekarnar in inž. I. Premelj, profesor, vsi v Ljubljani.

— **Na Perovem pri Kamniku** so potegnili v dne 13. in 14. marca t. l. na jezu reke Bistrice dve trupli popolnoma razvitih novorojenčkov. Sodna obdukcija je ugotovila, da sta bila otroka živa rojena, po porodu zadušena ter vržena v vodo ter je en otrok ležal poprej že najmanj 14 dni v blatu. Da bi šlo za dvojčke, je izključeno. O storilcih ni sledu. Ker se je vršil dne 12. marca v Kamniku semenj, ni izključeno, da sta bila otroka od drugod prinesena. Eventuelne podatke o neznanih detomorilkah naj se sporoče okrajnemu sodišču v Kamniku.

— **1 leto zapora za usmrčenje iz neprevidnosti.** Te dni je bil obsojen pred vojaškim sodiščem v Skoplju orožniški kaplar Nikola Simonić na 1 leto ječe, ker je po neprevidnosti ustrelil orožnika Sadikovića. Tovarš mu je pokazal nov revolver, Simonić ga je vzel v roke ter manipuliral z njim tako neprevidno, da se je sprožil. Krogla je zadela Sadikovića v sence ter je čez 3 ure umrl.

— **Trgovski nameščenci in nameščenke,** nastavljeni pri trvdkah, ki so članice Gremija trgovcev v Ljubljani, opozarjamo, da so v smislu obrtnega reda člani Pomočniškega zbora gremija trgovcev v Ljubljani. Kot taki morajo po obnem zboru sklenjeno in od obrtne oblasti dovoljeno doklado 12 Din polletno brezpogojno plačati. Opozarjamo na to, ker bo gremijalni sluga dokladno prihodnje dni začel pobirati. — Odbor.

— **Zlatnike so našle** v Zlatorog-terpeninovem milu: A. Barlič, Zavreč; Ivana Malovrh, Betajnovu pri St. Joštu; I. Orovič, gostilničarka v Mariboru; Mici Banan, Zagreb, Gajeva ulica 53; Lenka Hostnik, Suha pri Škofjiloki; Marija Brezovnik, Vrh pri Slov. Gradcu; Janko Lončarič, Loznica, p. Makole.

Ljubljana.

»Pygmalion«, katerega premiera bo v ljubljanski drami v soboto, dne 20. t. m. ob 8. uri zvečer, spada med one šba-

wove komedije, ki so stalno na repertoarju svetjskih odrov. Ravno kar igra to komedijo dunajski Burgtheater, beogradska drama, razna nemška in druga gledališča. V naslovni vlogi, ki je izredno obsežna in stavi na igralca največje zahteve, nastopi pri nas g. Rogoz. Glavno žensko vlogo Elize igra ga. Nablocka. Ta partija spada med njene najboljše komedijske kreacije. Dalje so zaposleni v večjih vlogah gg. Marija Vera, Medvedova, Wintrova, Vda, Levar, Gregorin, Lipah in drugi. Režiser M. Pugej.

— **Umrla je včeraj** v mestni ubožnici gospa Milica Hribarjeva, bivša ljubljanska županja. Svoje dni je storila mnogo dobrega za reveže.

Celje.

Dopisnik »Jutra« iz Celja skuša opravičiti postopanje sam. demokratov glede vprašanja, ali sme g. Stermecki zidati še eno nadstropje na svoji hiši ali ne. Pravi, da se neverjetno zdi vsem, kakor je mogel občinski svet glasovati za staro stavbno črto in ceniti višje interes posameznika, kakor pa celokupno korist mestne občine. Ta je pa res dobra. Kar nas je navadnih zemljanov smo mislili, da se g. Prekovšek kesa, da je šel v boj proti stavbenemu dovoljenju, sedaj se pa dopisnik »Jutra« upa trditi, da s zdi vsem neverjetno, ker se je izdalo stavbno dovoljenje. Kdo so tisti vsi? Ali pomeni tistih par sam. dem., ki so glasovali proti in pa še zraven dopisnik »Jutra« vse Celjane. To je pa malo prehudo in mislim, da bodo to trditev tudi najbolj verni samostojni demokrati težko prenesli. Sicer pa ne gre za prezidavo, ampak za dozidavo enega nadstropja na že obstoječo enonadstropno hišo, tako da se ne bo nič drugega spremenilo, kakor da se bo hiša malo spremenila nebesom pomaknila in zavzela malo več božjega zraka. Sicer smo pa zelo radovedni, kako si predstavljajo gospodje, da bi mogel g. Stermecki še na drug način dozidati eno nadstropje. Da bi menda hišo do tal podrl in jo postavil v stavbeno linijo, to se pravi njen temelj skretil na vseh koncih in krajih in nato zidal. Kako bi potem zgledalo, ko bi vse druge hiše stale na svojem mestu. Potem bi pač upravičeno bilo ogorčeno vse mesto, da se je pokvarilo vse kolikor toliko sprejemljivo lice. In tista čedna šentflorjarska beseda, da protiglasovanja ni narekovalo strankarstvo, ampak stvarnost! O ti preljudba stvarnost, ti si res revica, kakor se te polaga na Pokrustovo postelj. Vse mesto je prepričano, da se pod to ubogo stvarnostjo skriva samo strankarstvo, le »Jutro« misli, da bo njegova trditev kljubovala resnici. Menda zato, ker je natiskana.

Kaj gospodje res mislijo, da Celjani ne znajo čitati časopisja in da ne vedo, da ni kmalu na svetu tako potrpežljivega papirja, kakor je oni, ki se ga tiska v ljubljanski Knafljovi ulici?

Polomili ste ga gospodje, polomili in ne pomagajo nobeni izgovori. Z njimi boste dosegli samo to, da bo polomija po znanem pregovoru tem večja, čim bolj jo boste mešali.

Kongres najemnikov.

Na pobudo in predlog mariborskega društva najemnikov, kateremu so se priključile skoro vse organizacije v državi, se vrši v nedeljo dne 21. t. m. v mestni posvetovalnici v Zagrebu velik kongres najemnikov cele države.

Dnevni red je v glavnem sledeči:

1. Današnji položaj najemnikov z ozirom na stanovanjski zakon ter njih nadaljna zaščita. (Ref. Zagreb.)
2. Ustavitev izvršitve odpovedi, določenih po stanovskih sodiščih. (Ref. Ljubljana.)
3. Nujne spremembe k stanovanjskemu zakonu. (Ref. Maribor.)
4. Oprostitev novih gradb od davkov in doklad ter stavbenih zadrug od kakoršnihkoli taks. (Ref. Split.)
5. Stavbeno vprašanje in ureditev delokroga oblastnih samouprav. (Ref. Split.)
6. Mednarodni kongres najemnikov v Curihi. (Ref. Zagreb.)
7. Sprememba pravil Saveza. (Ref. Brod.)
8. Sedež Saveza najemnikov. (Ref. Split.)

Po dovršenem kongresu odpotuje določena delegacija v ponedeljek, dne 22. t. m. v Beograd v svrhu intervencije na merodajnih mestih v prilogi izboljšanja položaja najemnikov.

vedno v navadi, jo tudi jaz rabim, dasi mi gre prav težko izpod peresa.)

V tistih časih so delali nove besede tako, da so jih iz dveh ali več besedi po nemškem vzgledu (zlasti n. pr. samostalniki s samostalnikom, kakor kolodvor) napak sestavljali. To početje je Levstik prav drastično osmešil s tvorbo: sirovomaslenoposodoobroč, a tudi uspešno, kajti še takrat, ko sem bil jaz v srednji šoli, nam jo je marsikak profesor po večkrat povedal. Pa tudi zalego je, kajti take tvorbe so se bile res nehale.

No, kaka podobna osmešba bi bila tudi danes potrebna. Kajti danes se namesto »sirovomaslenoposodoobročev« šopirijo krasne sestavljenke, takorekoč »višek pravilnosti in blagolasja, in to so: kinopodjetje, kinopredstava, avtovožnja, omnibushlinija, tenispartija, Zlatorog-milo i. t. d. — pa nihče nič ne reče in je vsem prav. Zakaj pa tudi ne! Saj se govori, deloma tudi piše: lertant in šlofsrajca. Ali pa: kšajtbutelj (v Ljubljani jako razširjena beseda), rak-rana, remek-delo in še nekaj drugih.

Ali so pa take sestavljenke potrebne

Politične vesti

Višek propagande. Kakor znano, uživajo madžarski falzifikatorji še danes mnogo simpatij na Angleškem. Tako niso nekateri največji angleški listi priobčili do danes niti besedite o madžarski falzifikatorski aferi. Mnogo so k temu pripomogle odlične zveze madžarskih plemenitašev z angleškimi. Toda neprimerljivo več je storila čisto svojevrstna, zato po tem bolj učinkovita madžarska propaganda. Madžari, mojstri v poznavanju človeških slabosti, so namreč poslali glavnim urednikom velikih angleških listov par butilk pristnega tokajskega vina, ki ga sicer skoraj ni dobiti niti za drag denar. Del tokajskih vinogradov je sicer prišel pod Češkoslovaško, toda lastnik najboljših tokajskih vinogradov je princ Windischgrätz. In pod sladkim uplivom nebeskega tokajca so pozabili angleški novinarji na falzifikate in to zlato vince je storilo za madžarsko propagando več ko vse drugo. — Znati trebat!

Boj okoli amandmanov. Vsi naknadni krediti, ki jih zahtevajo posamezna ministrstva, znašajo že preko 1300 milijonov dinarjev. Da take vsote davkoplačevalci ne zmorejo, je izven vsake debate. Zato je le prenaravno, če finančni minister o takih kreditih noče nič slišati. Prvotno je pristal finančni minister na to, da smejo znašati ti krediti 100 milijonov, in sicer 50 milijonov za kmetijstvo in 50 za vojsko. Na pritisk nekaterih radikalnih in radičevskih poslancev je finančni minister vedno bolj popuščal in končno je izjavil, da pristane na 500 milijonov naknadnih kreditov. Tako je ves efekt štedenja v finančnem odboru dejansko padel v vodo.

Pašićeva avdiencia. V četrtek je bil Nikola Pašić v avdienci, da poroča kralju o naši zunanji politiki. Njegova avdiencia se je v političnih krogih mnogo komentirala in govorili so, da Pašić ni dobil pristanka krone na volivno vladno. Vsled te avdiencie, piše opozicijski tisk tudi o predstojenju vladni krizi. Zlasti slovenski esdeasarski tisk je priden v izmišljotinah. Pa kakor vedno, tako se bo tudi sedaj izkazalo, da iz želje porojeni narti ne drže.

Osemurnik. Londonska konferenca o delovni dobi je načelno sklenila, da ima znašati delovna doba tedenska 48 ur. Kjer je vpeljan nedeljski počitek, se dela osem ur dnevno, kjer ni nedeljskega počitka, pa 7 ur. Francoski delegat je zahteval, da se na podlagi člena 5. washingtonske konvencije uvede tudi za železnice 48 urna tedenska delovna doba, dočim je nemški delegat zahteval na podlagi člena 4. iste konvencije 56 urno dobo. Če se države v tej točki ne zedinijo, obvelja sklep haškega razsodišča.

Po ženevskem neuspehu. Korak Brazilije, ki je s svojim vetom preprečila takojšen sprejem Nemčije v Zvezo narodov, se splošno obsoja. Mnogo pa se govori o tem, kdo je podpiral Brazilijo, da se je upala postaviti se v nasprotje z vsemi državami. Da je imela pri tem tudi Italija svoje prste vmes, je gotovo. Prvotno se je mislilo, da je v glavnem ščuvala Brazilijo Francija. Ta misel pa se je izkazala kot docela napačna. Zato se pa tem bolj trdi, da je bil predsednik Coolidge tisti, ki je dal Braziliji največ poguma. To pa tudi, ker hočejo Združene

države Sev. Amerike osnovati novo ameriško Zvezo narodov, v kateri bi imele one glavno besedo. — Čeprav pa Nemci še niso bili sedaj sprejeti, vendar pa so dosegli popolno moralno zmago. Predlog Brianda, da se izreka Zveza za sprejem Nemčije na jesen, je bil soglasno sprejet. Osvojen pa je bil tudi predlog, da se imenuje posebna študijska komisija, ki naj preštudira reorganizacijo Zveze. Inicijativa za ta predlog so dali nemški delegati. Nadaljnji uspeh Nemčije je tudi ta, da se misli odpraviti soglasnost za nekatere sklepe. — Tudi govori delegatov so pričali, da se splošno obsoja korak Brazilije. — Južnoameriške države Paragvay, Chile in Uruguay so izjavile, da se ne strinjajo z zahtevo Brazilije. — Dobro je povedal tudi kitajski delegat, da smatra Zveza narodov za velesilo samo državo, ki je do zob oborožena.

Madžarska falzifikatorska aferi postaja vedno večji škandal. V budimpeštanskem parlamentu je izjavil grof Szigray, da je grof Bethlen za vse vedel in da je madžarska vlada odobraval ponarejanje bankovcev. Če Windischgrätz tega danes več ne trdi, potem je temu vzrok samo to, ker je v krempljih madžarske vlade. — Obtožnica proti falzifikatorjem je gotova. Proti celi vrsti falzifikatorjev je vsako postopanje ustavljeno, tako tudi proti škofu Zadrawetzu, pa čeprav je njegova krivda dokazana. — Je to čisto navaden justični škandal, ki je tem večji, če se upošteva, s kako drakonično strogostjo sicer kaznujejo madžarska sodišča. Tako je bil obsojen glavni urednik socialnodemokratske »Nepszave«, ker je očital Bethlenu, da govori nerensnico, na 8 mesecev ječe in 20 milijonov madžarskih kron globe. Pripomniti je še, da se obsojenemu uredniku ni dopustilo nastopiti dokaza resnice.

Sport.

ASK Primorje : ŽSK Hermes — 4 : 1.

Včeraj popoldne se je vršila na igrišču SK Ilirije finalna tekma za Krisperjev pokal. Tekma se je igrala zelo ostro; že takoj v početku je prišlo do žalostnega incidenta: neki gledalec je na igrišču dejansko napadel igralca Primorja. Dve minuti pred prvim polčasom se je dogodil drugi incident, čegar posledica je bila ta, da je igralec Hermesa Draksler oklofutal Primorjane Glaviča. V zadevo se je vmešala tudi publika, kar je povzročilo splošno zmešnjavo. Sodnik je vsled tega odpiskal konec; tekma se bo zaključila najbrže drugi teden po posebni odredbi podsveža. Krivdo za iregularni potek igre je pripisati edinole neodločnosti sodnika g. Finka. Zeleti bi bilo, da se v bodoče slične incidente na vsak način zabrani, kar leži predvsem na odločnosti sodnika, ki mora v takih slučajih brezobzirno nastopiti.

Pri zadnjih šestdnevnikih dirkah v New Yorku se je posebno odlikoval slavni dirkač Mac Namara, ki si je priporil kar tri zmage zaporedoma. Prvič je zmagal v januarju v Berlinu s Horanom, drugič z Walthourjem v februarju v Chicagu in sedaj z Georgettijem v New Yorku. S to zmago prednjači Mac Namara vsem six-day-dirkačem sveta, kajti dobil je dose-

daj 12 dirk in je veliko pogostejše placiran kakor Avstralec Alfred Goulet. Ta ima sicer tudi 12 zmag, pa je slabše placiran.

Zbysko Cydaniewies, poljski svetovni mojster v rokoborbi in silni Rus Ivan Padubni, dosedaj najboljši svetovni rokoborec v grško-rimskem stilu, sta se vnovič spoprijela v New Yorku. Boj je trajal 2 uri in 5 min in je končal neodločno. Zbysko biva že več let v Ameriki ter je dosegel značne uspehe tudi v prostem stilu, Padubni pa je prišel šele lansko leto tja; čeravno je ta orjak star že 54 let, se je začel takoj trenirati v prostem stilu, v katerem se vrši v Ameriki vsa rokoborba in je pričakovati, da bo tudi tukaj dosegel velike uspehe.

ŠAHOVSKI TURNIR NA SEMMERINGU

IX. kolo. V četrtek se je odigralo IX. kolo šahovskega turnirja na Semmeringu. Spielmann je porazil Grünfelda, Niemcevič dr. Michela, dr. Tartakower dr. Tarrascha, dr. Vidmar dr. Rettija, dr. Treybal Dawidsona, Yates Rosellija. Partiji Rubinstein : Gilg in Knoch : dr. Vajda sta končali remis. Partija dr. Ajchin : Janowsky je bila prekinjena. Stanje po IX. kolu: Niemcevič in Tartakower 8, Spielmann 6 in pol, dr. Vidmar in dr. Tarrasch 5 in pol, Rubinstein 5, Aljechin 4 in pol (2), Reti 4 (1), Gilg, dr. Treybal in dr. Vajda 4, Davidson, Grünfeld 3 in pol, Janowsky 3 (2), Yates 3 (1), Knoch 3, dr. Michel 2 in pol, Roselli pol točke.

GENERAL BRUSILOV UMRL.

V sredo je umrl v Moskvi vsled pljučnice Brusilov.

Aleksej Aleksejevič Brusilov je bil eden od najznamenitejših vojskovodij svetovne vojne in ruski generalissimus. Ob izbruhu vojne je bil komandant 8. ruske armije. Prekrižal je že koj v začetku račune nemške in avstrijske taktike, ki je računala s tem, da se bo razvijala ruska mobilizacija v polževem tempu. Brusilovi polki so stali v najkrajšem času na fronti ter vrgli avstrijsko vojsko v bitkah pri Lvovu nazaj do Karpatov. Pri Gorlicah je doživel sicer težak poraz, kljub temu pa je postal poleti 1916 generalissimus. Marsikdo se utegne še živo spominjati velike Brusilove ofenzive, ki se je pričela pri Lucku in ki za izid svetovne vojne ni bila brez pomena. Lord Kitchener, čigar ladija je zadel, kot znano, na potu v Rusijo na mino ter se potopila z angleškim vojnim ministrom vred, je nameraval takrat napasti Avstrijce iz Rusije. Toda Brusilov je hotel pridobiti laborike zase ter je udaril prehitro. Njegov prvi uspeh je bil frapanten, Brusilov je zdrobil tri avstrijske armade ter zasedel vzhodno Brazilijo in Bukovino. Čeprav svojega cilja, zopetnega zavzetja Lvova, ni dosegel, je bila njegova ofenziva vendarle velika razbremenitev Francije in Italije. Avstrijci in Nemci so morali namreč ukiniti ofenzivi na tirolski in verdunski fronti ter poslali rezerve na vzhod v strelne järke pred Lvovom.

Meseca decembra 1917 je bil Brusilov pri nemirih v Petersburgu ranjen. Amputirani so mu morali nogo, vsled česar so ga odtedaj nazivljali: »Šepasti Brusilov«. Po izbruhu druge ruske revolucije je pristopil vojskovodja h komunistom.

V vojni leta 1920 je postal carjev generalissimus predsednik sveta vojaških izvedencev. Rusi so prodali takrat že v bližino Varšave. Vendar Brusilovu tudi to pot vojna sreča ni bila mila do konca. Predsednik poljske republike Pilsudski je Ruse popolnoma porazil ter rešil deželo in glavno mesto.

Brusilov je bil rojen dne 9. aprila 1852, umrl je torej v 73 letu starosti. Leta 1923 je praznoval telesno in duševno še popolnoma čvrst in čil svojo 70letnico.

12.000 METROV NAD ZEMLJO.

Zelo deprimujoče vpliva v velikih višinah samota. Redki oblaki, ki plovejo od časa do časa v višini 25.000 čevljev so podobni duhovom iz drugega sveta. Tuintam naleti letalec na strahoten snežni metež. Sneg ne pride od nikoder ter ne bo padel nikdar na zemljo. Če mora pasirati višinski letalec silen snežni metež meseca julija ali avgusta, ni to prav nič nenavadnega. Letalec in njegov stroj sta v višjih sferah edini dve stvari, okrog njiju ni drugega kot redek zrak. Brnenje propelerja ne najde nikjer nobenega odmeva.

Vsled nenaravne samote mineva letalcu čas zelo počasi. Iz teh višin letalec posameznih predmetov, avtomobilov, dreves, hiš itd. sploh ne vidi več, široke reke se mu zde kot tenka žica, jezera kot gumbi od biserovine. Velika mesta so mu vidna kot male lise, katerih barva se od ostale pokrajine prav malo razlikuje. Že v višini dveh do treh milj se zdi letaku, kot da se nahaja na drugem svetu, izgubil je z zemljo vsak kontakt.

Iz višine 30.000 čevljev imamo tudi že fotografije. Taka slika obsega ozemlje 19 kvadratnih milj. S posebnimi aparati bi bilo mogoče z višine 40 do 50.000 čevljev fotografirati cele države.

Vsega skupaj se je udeležilo doslej boja za višinski rekord 6 letalcev.

V višini 30.000 čevljev je zrak že tako redek, da ne zadostuje več niti človeku za dihanje niti aparatu. Letalec, kot aparat, morala takorekoč dihati umetno. Letalcu je v ta namen na razpolago tank s kisikom, pravtako ima aparat zato posebno pripravo. Brez tega oslabita oba že v tej višini tako, da ima letalec samo še zmognosti otroka, aparat pa, ki ima na zemlji na pr. 400 konjskih sil, ima v tej višini samo še kapaciteto 28 konjskih sil. Še višji gori pa postane zrak tako tenak, da ne zdrži več kril aeroplana, pravtako propeler nima dovolj opore, da bi obdržal aparat v zraku.

Meja, do katere more poleteti letalo, se da matematično izračunati, ne da se pa izračunati v kateri višini bi mogel še živeti človek.

Dalje pride v poštev strašni mraz, zoper katerega ne pomaga nobena obleka. Že v višini 35.000 čevljev se naleti na temperaturo 70 do 80° pod ničlo. Egalno je, če se dvigne letalec v zrak poleti ali pozimi. V teh višinah vlada večna zima, medlo solnce pa sije ves dan. Strašni mraz vpliva tudi na letalo, kovinasti deli se krčijo, vsled vibracije padajo od njih koščki, kot da so iz krede. Ker sije solnce na telo brez ščiteče atmosfere, se napravijo letalcu, ki se ne namaze z mastjo, na obrazu nemudoma mehurčki.

Ce jame letalcu primanjkovati kisika, ne more misliti več normalno, niti številki ne more pisati več pravilno, če mu kisika zmanjka, nemudoma omedli.

Jack London:

Morski vrag.

Kakršne so razmere na sprednjem delu ladje in v kuhinji, tako je tudi zadaj na tej praveči peklenski ladji. Ljudje se divje bore za svoje življenje. Lovci pričakujejo vsak hip streljanja med Dimačem in Hendersonom; stari spor med njima se ni zacelil; Wolf Larsen pa zatrjuje, da gotovo ubije onega, ki ostane pri tem streljanju živ, če pride do tega. Odkrito jim izjavlja, da stališče, ki ga zavzema pri tem, ne temelji na nikakršni moralni osnovi; da se lovci zaradi njega lahko pobijajo med seboj in pojedjo povrhu, ako ne bi bila stvar taka, da jih potrebuje žive za lov. Ako bi se v svojih sporih toliko časa brzdalo, da mine lov, jim se v svojih sporih toliko časa brzdalo; potem lahko poobljubila uprav kraljevi karneval; potem lahko povzamejo vse, kar imajo med seboj, in oni, ki ostanejo živi, lahko pomečejo pobite v morje; tudi si izmislijo kakršnekoli zgodbe hočejo, da pozneje na suhem pojasnijo, kako so pogrešani našli smrt na morju. Po mojih mislih so celo lovci spriči njegove hladnokrvnosti. Dasi so mogoče zlobni ljudje, imajo vsekakor strah pred njim.

Tom Mugridge je v svoji ponižnosti do mene podoben staremu psu; jaz pa se ga na skrivaj bojim. Ima pogum strahu — čudna lastnost, ki jo sedaj dobro poznam sam pri sebi — in vsak čas lahko obvlada to

bojazen ter mi vzame življenje. Moje koleno je mnogo boljše, dasi me včasih dalj časa silno boli; tudi omrtvelost polagoma izginja iz roke, ki mi jo je bil Wolf Larsen stisnil. Drugače pa se izborni počutim in tudi čutim, da se. Moje mišice postajajo trše in se večajo. Dlan s prsti pa nudi kaj borno sliko. Polne so mozoljev in žuljev; imam zanohtnice, nohti so zlomljeni in prebledeli, živo meso pod njimi pa je videti, kot bi bilo gobavo. Dobil sem tudi ture, brčkone od hrane, kajti dotle takih reči sploh nikdar nisem poznal.

Pred nekoliko večeri mi je bilo prav v zabavo, ko sem videl Wolfa Larsena, da je prebiral sveto pismo; po brezuspešnem iskanju začetkom vožnje so pozneje našli knjigo v kovčku umrlega prvega mornarja. Ugibal sem, kaj je Wolf Larsen mogel povzeti iz njega. Nato mi je na glas bral iz ekleziasta (knjige stare zaveze, ki jo je božda spisal Salomon). Ko sem ga slišal brati, mi je bilo, kakor da mi je izražal svoje misli, in njegov debeli glas, ki se je oženo razlegal po kabini, me je zamikal in prevzel. Dasi je mož mogoče neizobražen, vseeno ve, kako treba izraziti pomen pisane besede. Še danes ga slišim in ga bom vedno slišal, ko je s tresočim otožnim glasom bral:

»Nabral sem si tudi zlata in srebra in posebnih zakladov kraljev in dežel; dobil sem si pevce in pevke in radosti človeških sinov, kot godbeno orodje in to vsake vrste.«

»Tako sem bil velik in se povečal bolj kot vsi, ki so bili pred menoj v Jeruzalemu; tudi moja modrost se mi je zopet vrnila.«

»Tedad sem se ozrl na vsa dela, ki so jih izvršile moje roke, in na delo, ki sem ga bil delal, in glej, vse je bila nečimurnost in mučenje duha, in ni bilo dobrička pod solncem.«

Vse stvari pridejo enako nad vse; in dogodek je za pravičnega in krivičnega; dobrega in čistega in nečistega, za onega, ki žrtvuje, in onega, ki ne žrtvuje, za onega, ki je dober, tako tudi njega, ki je grešnik, in

»Zlo je med vsemi stvarmi, ki se store pod solncem, da je en dogodek za vse; da, tudi srce človeških onega, ki proklinja, in njega, ki se boji kletvice, sinov je polno zla, in blaznost je v njihovih sreih, dokler žive, in potem odidejo med mrtve.«

»Za onega, ki je združen z vsemi živimi, je upanje, kajti živ pes je boljši od mrtvega leva.«

»Kajti živi vedo, da bodo umrli, ampak mrtvi ne vedo nič, tudi nimajo nobenega plačila, zakaj spominjanje je pozabljen.«

»Tudi njihova ljubezen njihovo sovraštvo, njihova zavist je poinila, tudi nimaj onobenega deleža pri ničemer, kar se zgodi pod solncem.«

(Dalje prih.)

Srajce,

promenadne bele in barvaste, ovratnike vseh vrst in fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne potrebnosti, svilene trakove, čipke in vezeno. Nizke cene. — — Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U - LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

„GROM“

POSREDOVNIŠKI IN ŠPEDIČSKI BUREAU
LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 41.
Telefon interurban 454.

PODRUŽNICE:

Maribor, Jesenice, Rakek.

Obstaja več v in stroke spadajoče posle napljuje in pod kulturnimi pogoji.

Posredniški družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

VSAKDO si lahko izboljša svojo eksistenco s pravilno uporabo najboljših šivalnih strojev

„Gritzner“ in „Adler“ ter z nedosežnimi pletilnimi stroji „DUBIED“.

Te si nabavi pod ugodnimi pogoji edino pri trdk

JOSIP PETELINC, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi levo.

ZLATO IMATE V HIŠI

če perete z Zlatorog-terpentno in milom!

Da vpeljemo

Zlatorog-terpentinovo milo

tudi tam, kjer se dosedaj še ni uporabljalo, vprešamo od 1. avgusta 1925 v vsaki tisoči komad tega mila pristen zlatnik po 10 frankov. Dosedaj se je že mnogo zlatnikov našlo. Kupite »Zlatorog-terpentinovo milo« in preverite se o njegovi neprekosljivi kakovosti. Mogoče, da najdete tudi Vi zlatnik!

Naročajte in širite **NARODNI DNEVNIK**

MALI OGLASI

Črna oglasa do 20 besed Din 5.—, vsake naslednja beseda 30 par.

Absolvent trg. tečaj

iste službe pri kakem večjem podjetju. Gre tudi nekaj mesecev brezplačno. — Ponudbe prositi na upravo lista pod: »Debra meč«.

la Trapist sir

ala Marija Stern po 22.50 Din kg pošilja po železnici in pošti Mlekarna in sirarna Josip Dvorny, Badljovina (Slavonija).

Kupi se

vsake količine jelovih ali smrekovih pol-moralov v delelini 35/70 mm in 4 m. — Obvezne ponudbe na upravo lista pod »Benetke«.

Imam

za prodati ves tisoč smrekovih sadik velikost od 10 do 30 cm. Cena od 100 kosov do 1000 je par 65, od 1000 do 10.000 kosov je cena par 35.

Stekleno

urečno opeko imajo stalno v zalogi Združene opekarnice d. d. Ljubljana.

PREMOG ČEBIN

Čebina ulica 1. A. — Telefon 56.

Mlad zakonski par

brez otrok išče meblirano sobo, po možnosti v bližini dolenskega kolodvora, za takoj. Ponudbe na upravo pod »Takoj 19«.

Vsak dan

namočeno polenovko

se dobi v trgovini Kovačič-Japelj. Ljubljana, Kongresni trg.

„Opeka“

prvovrstne zidake priporoča opekarna

„EMONA“ D. D.

v Ljubljani — Tovarna na Viču (Brdo) — Pisarna v Pražakovi ulici 3, prtljaje.

Oglašujte v „Narod. Dnevniku“!

Originalne (prave) potrebščine fixat in preservat za Opalograph dobite le pri L. BARAGA, Šelenburgova ul. 6. Telefon 31. 950.

Prva žebliarska in železobitna zadruga v Kropi in Kamni gori.

Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Brzjavke: Zadruga Kropa.

Telefon interurban: Podarji 2.

Žebli za normalne in ozkotirne železnice.

Žebli za ladje, črni ali po-einkani.

Žebli za zgradbe, les itd.

Žebli za čevlje.

Spojke za odre in prage.

Spojke za ladje in splave.

Železne brane.

Zobje za brane.

Ključke za podobe, zid, cevi.

Žlebove itd.

Vijaki z maticami.

Podložne pločice.

Maticice.

Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd.

Vijačni čepi.

Verige.

Izdeluje lahke transmisije, popravlja strokovnjaško gospodarske stroje in opreme za vodne žage in mline.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

Prodaja se samo na debelo trgovcem.

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posetnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. — — — — Lasna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552